

Eğitim Yönetiminde Program Geliştirme Süreçleri ile İlgili Alanyazında Yapılan Araştırma Makalelerinin İncelenmesi

Yılmaz Polat

MEB Eğitim Yöneticisi

yilmazpolat1970@gmail.com, ORCID:0009-0007-7126-5574

Levent Topaloğlu

MEB Eğitim Yöneticisi

L_t_oglu@hotmail.com, ORCID:0009-0007-5221-9046

Volkan Akkuş

Sınıf Öğretmeni

volkanakus33@gmail.com, ORCID:0009-0007-0952-5259

Özet

Ülkemizde 2023 yılı hedefleri doğrultusunda yayınlanan 2014-2018 dönemini içeren Onuncu Kalkınma Planı, temel ve mesleki becerileri geliştirme programı başlığı altında belirtildiği üzere, bireylerin iř ve yaşam koşullarına hızlı uyumlarının sağlanması ve insan kaynağının geliştirilmesi açısından eleştirel düşünme, bireylerin sahip olması gereken temel beceriler arasındadır. 2017-2023 yılları arasında ülkemizde öğretmen yetiştirme, geliştirme ve istihdam sürelerinin yol haritasını çizen öğretmen strateji belgesi, program geliştirme becerisine sahip özgür bireyler yetiştirmeyi, eğitimin nihai hedefleri arasında sıralamıştır. Bununla birlikte ülkelerin ulusal eğitim politikalarına yol gösteren yirmi birinci yüzyıl insan niteliklerini tanımlayan çerçeve raporlar incelendiğinde; program geliştirme önemli ve öncelikli beceriler arasında vurgulanmaktadır. Yirmi birinci yüzyıl becerileri hakkındaki çalışmalarıyla dünya çapında kabul gören 21. yüzyıl becerileri ortaklığı tarafından hazırlanan 21. yüzyıl becerileri için işbirliği çerçevesi

ve 21. yüzyıl becerilerinin değerlendirilmesi ve öğretimi projesi program geliştirmeyi, yirmi birinci yüzyıl yeterlikleri arasında öne çıkarmaktadır. Program geliştirme, değişen eğitim dünyasındaki rolünün yanı sıra birey ve toplumları şekillendirmede de önemli bir role sahiptir. Günümüzde, her meslek alanında artan veri miktarı içerisinde işine yarayacak en doğru ve güvenilir olanı bulmak için program geliştirme becerisi, zihinsel bir süzgeç görevi yaparak güvenilebilecek en önemli kişilik özelliği olmaktadır. Eğitsel süreçlerle donanan bir birey, bilgiyi durağan bir şekilde kabul etmez ve karşılaştığı bilginin güvenilirliğini kendi akıl yürütme yöntemlerini uygulayarak sorgular. Gerektiğinde sorguladığı bilgiyi dönüştürebilir veya kabul etmeyebilir. Bireyleşme açısından, kişinin bağımsız ve özgün düşünen bireyler olması, yaşamına ilişkin doğru çözümler üretmesi ve en doğru kararları almasında program geliştirme becerisi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Program Geliştirme, Araştırma-İnceleme Makaleleri

Examination of Research Articles in the Literature Related to Program Development Processes in Educational Management

Abstract

As stated under the Tenth Development Plan, basic and professional skills development program, Dec. 2014-2018, published in line with the goals of 2023 in our country, critical thinking is among the basic skills that individuals should have in terms of ensuring rapid adaptation of individuals to work and living conditions and developing human resources. the teacher strategy document, which draws the roadmap for teacher training, development and employment periods in our country between 2017-2023, lists raising free individuals with program development skills among the final goals of education. Dec.Dec. However, when Deciphering the framework reports defining the human qualities of the twenty-first century that guide the national education policies of countries, program development is emphasized among the important and priority skills. 21, which is recognized worldwide for its work on twenty-first century skills. 21, prepared by the century skills partnership. cooperation framework for century skills and 21. the project on the evaluation and teaching of Decennial skills highlights program development among the twenty-first century competencies. In addition to its role in the changing educational world, program development also has an important role in shaping individuals and societies. Nowadays, the ability to develop a program to find the most accurate and reliable one that will work for you from the increasing amount of data in each profession field is the most important personality trait that can be relied on by acting as a mental filter. An individual armed with educational processes does not accept information in a stationary way and questions the reliability of the information he encounters by applying his own reasoning methods. He may convert the information he questions when necessary, or he may not accept it. From the point of view of individuation, the ability to develop a program is important for a person to be independent and original-minded individuals, to create the right solutions for his life and to make the right decisions.

Key Words: Educational Management, Program Development, Research and Review Articles

Giriş

Bir kavram olarak eğitim, insanın doğumundan itibaren yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir. Bu nedenle yüzyıllar boyunca tüm toplumların ilgisini çekmiş, toplumun değişmesi ve gelişmesinden sorumlu olan önemli bir araç olmuştur.

Eğitim geniş kapsamlı bir kavram olması nedeniyle, pek çok farklı şekilde tanımlanabilmektedir. Eğitimin bu farklı anlamları, akademik alanların eğitim ve eğitimin amacına yönelik farklı yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır.

Felsefi yaklaşım içerisinde; idealist düşünürler mistik bir yaklaşımla eğitimi değişmez ilkeler ve fikirler ile Tanrı'ya ulaşma süreci için yapılan etkinlikler; realistler ise insanı toplumun temel değerlerine göre yetiştirme süreci olarak ele almışlardır.

Pragmatistler, eğitimi kişinin yaşantıları yoluyla istendik davranış değişikliğinin oluşturulması; varoluşçular ise insanı sınır durumuna getirme süreci olarak açıklamıştır (Sönmez, 2010, 5)

Latince Educate kelimesinin anlamıyla uyumlu olarak, Sokrates MÖ (469-399), Kant (1724-1804) ve Herbart (1776-1841) gibi düşünürlere göre; insan bir potansiyel ile dünyaya gelir. Eğitimin amacı, insanın içinde var olan bu cevherin keşfedilmesi ve daima geliştirilmesidir (Demirci, 2008, 110).

Buna karşın sosyolojik açıdan ele alındığında Durkheim (1858-1917), eğitimin toplumsal yönünden yola çıkarak, toplumla bütünleşmeyi sağlayacak değer, bilgi ve becerilerin kazanıldığı ve sonraki nesillere aktarıldığı bir süreç tanımını yapmıştır (Durkheim, 2010).

Ülkemizde kullanılan en yaygın tanımına göre; eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla planlı ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1975).

Temel öğrenme-öğretme model ve kuramlarına göre, eğitime ilişkin değişik ve çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Davranışçı kuram, sadece gözlenebilen davranış değişimlerini eğitim kapsamında ele almaktadır.

Davranışların oluşmasını, dış çevrenin düzenlenmesine ve dolayısıyla öğreticilere bağımlı hale getirmektedir. Davranışçılıktan bilişselciliğe geçişle birlikte gözlenebilir davranışlar yerine öğrenenin zihinsel süreçleri ön plana çıkmıştır.

Davranışçı kuramdan farklı olarak bilişsel kuramda eğitim, öğrenenin aktif olarak yeni bilgiyi önceki bildikleriyle ilişkilendirdiği, bilgiyi örgütleyerek işlediği bir süreç olarak açıklanmaktadır.

Yapılandırmacı öğrenme modeli bir öğrenme süreci olarak eğitimi; öğrenin öğrenmeyi gerçekleştirecek şekilde aktif ve bilginin kurucusu olduğu bir süreç olarak ele almaktadır. Eğitim sürecinde edinilen yeni bilgi, önceki bilgi ve deneyimle bağlantılı ve öznel olarak oluşturulmaktadır. Bireysel veya toplumsal olarak yapılandırılan bilgi; davranışçı ve bilişsel kuramlardan farklı olarak öznel gerçekliğe dayanmaktadır (Hamzadayı, 2010).

ARAşTIRMA-İNCELEME MAKALELERİ

Ulusal Araştırma-İnceleme Makaleleri

Yıldız ve Sobacı (2013) “Kamu Politikası ve Kamu Politikası Analizi: Genel Bir Çerçeve” adlı makalelerinde kamu politikasının tanımını yapmışlar ve özelliklerini belirtmişlerdir. Makalede kamu politikasının aktörlerinden resmi, gayrı resmi ve uluslararası aktörlerin kamu politikasına etkileri üzerinde durulmuştur. Yıldız ve Sobacı (2013) ayrıca makalelerinde kamu politikası süreci ve türleri üzerinde durmuşlardır. “Kamu Politikası Analiz Süreci” başlığı altında ayrıca kamu politikası analizinin tanımlama sorunu, kamu politikası analiz süreci, analiz çalışmalarının ortaya çıkışı, kamu politikası analizinin tarafsızlığı ve nesnelliği sorunu ile Türkçe alan yazını konularını işlemişlerdir.

Çevik (2013) de “Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye’de Kamu Politikası Başarısızlığı”başlıklı makalesinde Türkiye’de ve diğer gelişmiş ülkelerde kamu politikasının başarısızlığının nedenleri üzerinde durmuş ve Türkiye’nin siyasal ve yönetim yapısı ile ekonomik sorunların kamu politikası başarısızlığına etkilerini açıklamıştır.

“Kamu Politikası Sürecinde Karar Verme Modelleri” başlıklı makalesinde Köseoğlu (2013), karar

vermenin kamu politikası süreci için önemini açıkladıktan sonra rasyonel kapsamlı karar verme modeli, artırıcı karar verme modeli, normatif optimum karar vermemodeli, karma tarama karar verme modeli ve çöp kutusu karar verme modelleri üzerinde durmuştur.

Safnaz Sarı (2015) “Türkiye’de Eğitim Politikalarının Aktörleri” başlıklı makalesinde Türk eğitim sistemi açısından milli eğitim şuraları ve Devlet Planlama Teşkilatınca (DPT) hazırlanan beş yıllık kalkınma planlarının eğitim politikalarını yönlendiren organizasyonve programlar içinde en etkili süreçleri oluşturduklarını ileri sürmüş ve bunların eğitim politikalarını nasıl etkiledikleri üzerinde durmuştur. Sarı, ayrıca tarihi süreç içerisinde devletın eğitime müdahalesi ve eğitim politikalarında hükümet politikalarının etkisini açıklamıştır. Aynı makalede Sarı, eğitim politika ilişkisi ve eğitim politikalarında siyasi partilerin ve sivil toplum kuruluşları ve eğitim sendikalarının politika yapmadaki rollerini belirtmiş, eğitim politikalarına etki eden dış aktörler olarak Dünya Bankasının (DB) ve Avrupa Birliğini (AB) Türk eğitim politikalarını nasıl etkilediğini açıklamıştır.

Tezci (2015) de “Türkiye’de İlköğretim Politikaları” konulu makalesinde Osmanlı Devletinde ve Cumhuriyet döneminde ilköğretimle ilgili izlenen politikaları anlattıktan sonra öğretim programları, süre ve kademelendirme, yaygınlaştırma, teknoloji yatırımları, bireysellik ve sosyalleşme, okula erişim ve kayıt konularında izlenen mevcut politikalardan bahsetmiştir.

Wigley ve Akkoyunlu’nun (2013), “Türkiye’de Eğitim Politikalarının Gelişimi ve Sonuçları” başlıklı makalelerinde, Türkiye’de eğitim politikalarının beşeri sermayenin geliştirilmesi veya bireylerin yapabilirliklerinin artırılmasından ziyade Türk siyasetinin merkezindeki devlet elitlerinin ve Türk toplumunun “çevresini” temsil eden siyasi temsilcilerin ideal vatandaş konusundaki görüşlerini telkin etmeye çalışması ile şekillendiğini belirtmektedirler. Makalede ayrıca Türkiye’deki eğitim politikalarının en belirgin özelliğinin eğitime katılımın artırılmasına yapılan vurgu olduğu belirtilmektedir. Wigley ve Akkoyunlu (2013), makalelerinde eğitime katılımdaki artışa rağmen, eğitim politikalarının hem ilk ve ortaöğretim hem de yükseköğretim açısından eğitim niteliği konusunda arzu edilen başarının sağlanamadığını, dolayısıyla eğitime katılımın artırılmasına öncelik veren eğitim politikalarının eğitimin niteliğinin artırılması konusunda gerekli iyileştirmelerin yapılmasını ihmal ettiğini söylemektedirler. Makalede ayrıca Türkiye’de tarihsel olarak eğitime katılım bakımından gelir, toplumsal cinsiyet ve bölgesel eşitsizlikler olduğu vurgulanmakta, ilköğretim düzeyinde görülen eşitsizliklerin özellikle sosyo-

ekonomik statü açısından ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde daha belirgin olduğu belirtilmektedir.

Uluslararası Araştırma-İnceleme Makaleleri

Strandler (2015) “Politika, Uygulama ve Uygulama Gerekçesi: Çıktı Düzenlemeleri Sırasında Öğretmeyi Öğrenme” başlıklı makalesinde politikaların öğretim uygulamaları için testi vurgulama, hesaplanabilirlik, değerlendirme ve teftişinin rastgele ve istenmeyen sonuçları olmaksızın bazı sebeplerinin olduğuna inanılması ile birlikte bu tür reformlar için bazı ülkelerin kendi eğitim sistemleri içerisinde çok çaba gösterdiklerini belirtmiştir. Strandler bununla birlikte bir toplumu kaybetme, perspektifleri kritize etme veya analiz etmede öğretmenlerin önemini değerlendirmeksizin öğretim uygulamasına ilişkin bu tip politikaların tartışılmasının zor olduğunu belirtmektedir. Burada Fransız felsefeci Paul Ricoeur eleştirel hermenetik yaklaşımı önerilebileceğini söyleyen Strandler, uygulama yönlerinin yansımaları ve düzenlenmesi arasındaki eğilim konusundaki var olan betimleme öğretimi için onun uygulama nedenlerinin konseptinin tartışılmasının değerlendirilebileceğini belirtmektedir. Ayrıca yazar, eleştirel hermenetiklerin öğretimde, anlamada uygulama nedenlerinin çerçevesinin çizilebildiği ve politikanın arkasındaki değerlendirmeler ve mekanizmaların öğretimdeki ya da öğretmen derneklerinin ya da sosyal bir bakış açısı görüntüsünü kaybetmeksizin uygulamaya nasıl yansıdığına ilişkin bir tartışmanın zemin bulduğu eleştirisinin tartışılabilirliğine vurgulamaktadır.

Huang, Wang ve Li (2015) de “Çin’de Eğitimsel Değişikliklerin Politik Dinamikleri” konulu makalelerinde sosyal ve ekonomik değişim ile küreselleşme kapsamında son otuz yılda Çin’de meydana gelen eğitimsel değişikliklerin yörüngesini açıklamaktadırlar. Makalede üç araştırma sorusunun cevabı açıklanmaktadır: Çin’deki eğitimsel değişikliklerin neler olduğu, bazı eğitimsel politikaların niçin iyi çalıştığı, bazılarının da niçin başarısız olduğu, eğitimsel değişimin politik dinamiklerinin birbiriyle nasıl etkileştiği. Yazarlar kontrolsüzlüğü kontrol etme ve küreselleşme üzerine oluşan literatürden Çin’de eğitimsel değişikliklerin politik dinamiklerini analiz etmek için ikiyönlü teorik yaklaşım geliştirmişler ve merkezileşme ve merkezden ayrılma ile küreselleşme ve lokalizasyon arasında eğilimleri açıklamışlardır. Makale, deneysel çalışmalar ve teorilerin tartışılması ile eğitim politikalarının eleştirel bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi yoluyla

Çin'deki eğitimsel değişikliklerin alternatif yorumlarına açıklık getirmektedir.

“İran'ın Eğitim Sistemi Üzerinde Geliştirilmiş Söylemler: Etkilerinin Eleştirel Bir Analizi” konulu makalesinde ise Sajjadi (2015) İran İslam Devrimi zaferinin kırkinci yılına girerken ulusal eğitim sisteminin yapısı ve içeriğinde önemli değişikliklerin açıkça görüldüğünü söylemektedir. Ona göre bunun nedeni, İran İslam Devrimi'nin zaferi ve İslami devlet rejim değişikliği ve oluşumunun, yeni İslam hükümetinin amaç ve ideallerini gerçekleştirmek için eğitim sisteminde değişiklikleri gerekli kılmasıdır. Eğitim sistemindeki değişim sürecini yöneten ve kontrol eden bu 40 yılın her bir on yılı için çeşitli tartışmaların olduğunu söyleyen Sajjadi, bu değişikliklerin karşılaştırmalı çalışmasının İslam devrimini izleyen bu dört on yıllık tartışmanın ve söylemlerin hiçbirinin eğitim sisteminde gerçek bir değişimin oluşmasına yardımcı olmadığını iddia etmektedir. Dolayısıyla ona göre İran eğitim sistemi sosyal, siyasi, kültürel ve din alanlarındaki temel reformlarda başarılı olamamıştır. Sajjadi makalesinde, İslam devriminin 40 yılına hâkim olan tartışmaları, başarılı bir eğitim sisteminin ve değişikliklerin gerçekleşmesine engel olan bu tartışmaların nasıl olduğunu ve niçinini açıklayarak sunmuş ve sonuçta eğitim sistemine ilişkin ortaya çıkan problemlere çözüm yolları önermiştir.

“Politika Yapmada Ulusal Çıkarlar ve Özel Çıkarlar” başlıklı Darmanin'in (1991) makalesi, politika yapma üzerine sosyolojik bakış açıları ile vaka çalışması analizlerini bir araya getirmek için Ozga ve McNay'in çalışmalarını ele almaktadır. Makale materyalist ve çoğulcu teorilerden fayda sağlamayı amaçlayan ve daha sonra durumu doğrulamak için durum çalışması kullanan teorik bir bakış açısıyla başlar. Darmanin Malta'nın “herkes için ortaöğretim planı”nın politika yapmanın beklenmedik durumları ile siyasi zorunluluklar ve makro kaynak gereklilikleri birbirine bağlı olduğunu gösterdiğini belirtmektedir. Ulusal sistemin Bakanlık dosyaları ve plan belgelerini temel alan makaleye göre, incelenen peryotta Malta eğitim konjoktörünün makro yapısı ile daima ilişkili olan politika sürecinin kendi detaylarını incelemesi mümkündür. Bu planda özel çıkarlarca sürekli olarak zorlanan “herkes için ortaöğretimi” sağlamak için sistemin genişlemesi gibi devlet politikası yapmada ulusal çıkarlar tespit edilmiştir. Darmanin, bu yüzden çıkar grupları ile devlet yöneticileri arasında etkileşime burada önem verildiğini söylemektedir.

Grimaldi'nin (2012) “Uygulama Bağlamında Politika Analizi: Teorik Bir Bilmece” başlıklı makalesi, eğitim politikası analizleri için bilinen çeşitli konsept kutularını eleştirmenin inşasına katkı sağlamaktadır. Makale politika döngüsü uygulaması bağlamına yoğunlaşarak farklı yerlerde

politikanın canlandırılmak için yorumlayıcı bir çerçeve ile istenen ve istenmeyen sonuçlar kadar bu canlandırmanın etkilerine katlanmanın ve politika analizinde modern ve post modern arasında bir köprü kurmaya ilişkin teorilerin altını çizmektedir. Bu argüman üç basamak arasında gidip gelir. Birincisi baskıcı rejimlerle bilgiye dayalı toplumların tartışmalarını ciddi şekilde ele alarak politikayı kavramsallaştırır. Foucault'un arkeolojisi tarafından önerilen bazı konseptlerin adaptasyonu daha geniş söylem konteksi oluşturmak için politika bağlantıları için üretken bağlantıların oluşmasına izin verir. İkincisi postmodern duyarlılık, politikayı yürürlüğe koymanın şartları ve imkânlarının yapısal düzenlemesini dikkate almak için stratejik ilişkiyel yaklaşım ve yapılandırıcı teoriden kaynaklanan sezgisel aygıtların sunumu ile dengelenir. Üçüncüsü yeniden merkezileşme ve merkezden ayrılma konusu arasındaki diyalekteğin kabulü yoluyla tamamlanan modern ve postmodern yaklaşımlar arasında köprü oluşturma. Makalede ayrıca, insanların kendi orijinal güçlerini nasıl farklılaştırdıklarını analiz etmek için öneriler sunmaktadır.

Thompson ve Cook (2013), "Eğitim Politikası Yapma ve Zamanı" konulu makalelerinde özellikle öğretmen kalitesini geliştirmek için "politika yapıcılar" sözüne vurgu yaptığı için uzaktan yönlendirme test sonuçlarının kullanımı ve okullarda riskli test yapmaya yönelik küresel politika yakınsaması incelenmektedir. Makale, Avustralya'nın kaliteli eğitim politika planı bağlamında Deleuze'un üç zaman sentezini kullanarak sorumsuz öğretmen problemi devam ettiği için eski politika yapma alışkanlıklarının öğretim tekrarlarını disipline etmek için test sonuçlarının kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Problem (olarak) öğretmenin sadece geçmişteki test sonuçlarını kapsayan yerel düzeyde politika yapmadaki sonuçlar, şeffaflığı ve hesap verebilirliği sağlamak için testten elde edilen verileri kullanarak çözülür. Veritabanının bu kullanımı sorun olarak öğretmen alışkanlıklarının tekrarı olan sayısallaştırılmış bir denetim şekline dönüştürür. Deleuze'nin bir kontrol toplumuna işaret ettiği veri tabanında gerçek olasılıklar bulunurken bizim için bilinmeyen bir gelecekte politika yapmanın bir basamak olduğunu gözönünde bulundurmak, öğretmen problemini çözmede bilinçsiz içselleşme kapsamında zemin bulmayan politika üretmeyle bağlamak için ve öğretme ve politika yapma arasındaki ilişkiyi kavramının yeni yollarını tasavvur etmek için bir çabadır.

"Bir Sistemde Politika Analizi ve Karar Verme: Analizin Kalitesini Geliştirmenin Nasıl Olacağı ve Karar Vermede Etkisi" başlıklı makalelerinde, Bruijn ve Heuvelhof (2002), çatışan çıkarların gündemde olduğu politika yapma sürecindeki politika analizinin kullanımını tartışmaktadırlar. Onlara göre eğer yapılandırılmamış bir problem varsa vereri, sistem sınırları veya kullanılan

yöntemler birbiriyle çelişiyorsa bir analiz yapma zor olabilir. Eğer böyle analizler bir sistemde karar verme süreci süresince yapılmışsa daha da zor olacaktır. İlgili taraflar birbiriyle çatışan çıkarılara sahiptirler ve birbirine bağımlıdırlar. Yazarlara göre hiçbir taraf kendi iradesini diğer taraflar üzerine empoze edemez. Çatışan çıkarılar, kendi çıkarılarını karşılamada başarısızsa, analiz sonuçlarını eleştirmek için ilgili taraflar açısından önemli bir teşviktir. Bu istekler zor sorulardır: Bu otoriter analizler nasıl yapılacaktır (yani asıl paydaşlarca kabul edilecek sonuç analizleri), eğer bu paydaşlar çatışan çıkarılara sahiplerse ve karşı çıkılan problemler nasıl çözülecek? Makalede, ilk önce sistemdeki karar verme süreçlerinde politika analizlerinin oynayabileceği rolün teorik tartışması yapılmaktadır. Buna göre, politika analizlerinin dört tipi ayırt edilmektedir. Daha sonra karar verme sisteminde politika analizi kullanımına ilişkin iki durum çalışması sunulmuştur. Makalede ayrıca, karar vermede bu analizlerin etkisinin yanı sıra iyi bir analizi güvence altına alabilecek etkileşimli bir süreç tasarımı için bir dizi kılavuz verilmiş, katılımcılar için tehdit oluşturabilecek etkileşimli süreçler tartışılmıştır. Bununla birlikte nasıl etkili bir süreç yapılabileceğini gösterilmiş ve son olarak bu tartışmalardan sonuçlar çıkarılmıştır.

“Araştırma ve Eğitimde Karar Verme Üzerindeki Belirtileri: İki Pan Kanada Çalışmasından Elde Edilen Sonuçların Karşılaştırılması” başlıklı makalelerinde Galway ve Sheppard (2015) politikalarda araştırmaların kullanımı ve iki grup eğitim politikası elitinin politika formülasyonu uygulamalarındaki diğer belirtilerin karşılaştırmasını yapmışlardır. Veriler iki pan-Kanada çalışmasından elde edilmiştir: Galway (2006) ve Sheppard, Galway, Brown ve Wiens (2013). Onlar yaptıkları çalışmadan aşağıdaki sonuçları çıkarmışlardır:

1. Bakanlık düzeyindeki politika kararları öncelikle siyasi ve pragmatik faktörler, kişisel ve mesleki inançlar ve görevlilerin tavsiyeleri tarafından oluşturulmaktadır.
2. Bu dışsal araştırmanın rolü, nicel çalışmalara ve performans değerlendirmelerine nispeten marjinal ve sınırlıdır.
3. İlçe okulları düzeyindeki karar alıcılar, kurum içi araştırmacı/denetimci ve meslek görevlilerinin tavsiyelerince desteklenmiş kişisel inançlara, değerlere deneyimsel faktörlere daha fazla dayanan siyasi ve pragmatik etkilere daha az katılmaktadırlar.

Her iki araştırmadan elde edilen sonuçlar dış verilere ve üniversite tabanlı araştırmalara sınırlı bağımlı olduğunu göstermektedir. Yazarlar Beck'in (1994; 1997) risk teorisi ile tutarlı olarak kişisel düşünceler ve siyasi faktörlerce politika delili seçimine aracılık eden hem makro hem de mikro düzeydeki faktörler tarafından etkilenen her iki bağlamdaki eğitim politikasını teorize etmişlerdir. Bu zayıf bir politika geliştirme paradigmasını göstermektedir.

Wallat ve Piazza (1997)'nin “Erken Çocukluk Değerlendirmesi ve Politika Analizi: Gelecek On Yıl İçin İletişimsel Bir Çerçeve” başlıklı makalelerinde öğrencilerin insani gelişimlerinin gelecek nesil için önemli bir sorun oluşunun, çocuk ve aileler için kamu politikalarını, analiz edilen ve değerlendirilen paradigmaları şekillendirmeye yardım edeceğini söylemektedirler. Araştırmanın yapısını ve onun politik bağlantılarını savunanlarçalışılan konuları ve bağlamların kapsamını genişleten eleştirel politika konuları olarak ev, okul ve toplum genelinde sağlık hizmetlerine ve stres deneyimlerine işaret etmektedirler. En azından araştırmacılar ve uygulayıcılar mevcut araştırma metotlarında tecrübeye ve politika analizleri ve değerlendirmeleri yaparken politikayı izleyenler ve müşteriiler için kendi yorumlarını rapor ederken ve raporları üretirken metodolojik dile ihtiyaç duyacaklarını belirtmişlerdir. Makale, tüm politika araştırmacıların ihtiyaç duyduğu iletişim becerileri ve bu araştırma sorgulamalarının ışığında politika sorgulamaları için geleneksel yaklaşımların nasıl dikkate alınabileceğini göstermektedir. Yazarlar, iletişimsel çerçevede politika çalışmaları yapmada yöntemler önermek için hem politikanın hem de söylem süreçlerini araştırmanın on beş yıllık bir bakış açısını sunmuşlardır.

“Eğitimde Politika Yapma: ‘Okuma Mükemmeliği Yasası’nı Anlamaya Etkileri” konulu makalesinde Edmondson (2005) politika yapmanın genelde irrasyonel bir süreç gibi görünmesine rağmen, politikaları şekillendirmek için çalışan mekanizmalar ve etkilerini açıklamak için bazı teoriler bulunduğunu söylemektedir. Yazar, makalesinde bu mekanizmalar ve etkilerinin nasıl olduğunu tartışmak amacıyla Theodoulou and Cahn'ın (1995) tipolojisini politika yapmaya uyarlamıştır. Bu teoriler, okunan ve açıklanan politika yapmanın nasıl olduğunu göstermek için “Okuma Mükemmeliği Yasası” kapsamında açıklanmıştır. Bu açıklamaların sınırlamaları dikkate alındığında özellikle böyle bir süreçte eğitimciler için açık olmayabilecek bir anlam, alternatif bir politika yapma teorisi, eleştirel çoğulculuk önerilmiştir. Bu alternatif tipolojisi, politika yapmaya ilişkin olarak eğitimciler için farklı roller önermektedir.

Sonuç

Eğitim kavramı farklı anlamlarda ele alınsa da; ortak noktasında insanın var olan potansiyelini geliştirirken içinde bulunduğu çağın bilgi ve becerilerini kazanması yoluyla yaşadığı çağa uyum sağlaması bulunmaktadır. Eğitimin hangi özelliklere sahip olacağında, içinde bulunduğu dönem belirleyici olmaktadır.

Tarihsel açıdan bakıldığında; ilkçağda eğitimin örgütlenmiş bir yapısı bulunmamakta ve gözleme dayalı gerçekleşmekteydi. Eğitim, antik çağda felsefeye dayalı; ortaçağda dinsel, Rönesans'ta insanı öne çıkaran; hümanistik aydınlanma döneminde akla dayalı, on dokuzuncu yüzyılda insan-üretim ilişkisine ve günümüzde bilgiye dayalı ve bilimsel bir niteliğe erişmiştir.

Yirminci yüzyılda yaşanan bilimsel gelişmeler ve bilgi toplumunu oluşturmak için iyi yetişmiş insan gücüne olan ihtiyaç, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda da etkisini devam ettirerek eğitimden beklentileri değiştirmiştir.

Günümüz bilgi toplumunda öncelikli olarak bilgiye erişebilen, yararlı bilgiyi tarayabilen, ulaştığı bilgiyi değere dönüştürebilen ve yeni bilgiyi üretebilen bireylerin yetiştirilmesi üzerinde durarak eğitimin çağa uygun olmasının önemi vurgulanmaktadır.

21. yüzyılda başarının, istenilen dünya ve yaşam biçimini yaratabilmenin yolu, eğitilmiş insan kaynaklarına dayanmaktadır. Buradan hareketle eğitimin, çağın gereklerine uygun olarak değiştirilmesinin ve dönüştürülmesinin gerekliliği karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim sistemlerinin, dijital bilgi çağı olarak nitelendirilen bu yüzyılda, küresel rekabet ve toplumsal değişimi gözeterek şekilde yenilenmesi zorunlu bir hale gelmektedir. Nitekim Dünya Bankası tarafından yayınlanan araştırmada, eğitimin niteliği ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiye dikkat çekilmektedir.

Eğitim süresi ile kalkınma performansı arasında bulunan zayıf ilişki, araştırmacıları son yirmi yıl içinde eğitimin niteliğinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini araştırmaya yönlendirmiştir.

PISA, TIMSS ve daha küçük ölçekli bölgesel çalışmalardan elde edilen verilerin birleştirilmesi sonucunda ortalama eğitim süresinin aksine öğrenci başarısı (eğitimin niteliği) ve ekonomik büyüme arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğu ve öğrenci başarısının ekonomik büyümeyi doğrudan ve olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir.

Eğitim, nitelikli insan gücünü geliştirmekle kalmayıp, bireylerin içinde buldukları ülke kalkınmasına ve ekonomik büyümeye katkıda bulunmalarına olanak sağlamaktadır. Eğitim ve ekonomi arasındaki bu ilişki, işgücü piyasasının ihtiyaç ve gereklerine uygun bir eğitim sunmayı önemli kılmaktadır.

Bireyler; günümüzün bilgiye dayalı ekonomik sisteminde verimli olmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri, eğitim süreçlerinde elde etmektedirler. Bu becerilerin kazanılması, bireylerin yeni toplumsallaşma biçimlerinden faydalanmaları, ekonomik büyüme ve ülkelerinin küresel rekabet gücüne katkı sağlamalarına yardımcı olmaktadır.

Kaynakça

Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ., & Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: kuramsal bir inceleme. YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1), 37-75.

Ariely, D. & Norton, M. I. (2009). Conceptual consumption. Annual Review of Psychology, 60:475-99.

Arslan, H. (1992). Epistemik cemaat: Bir bilim sosyolojisi denemesi. Paradigma. Aydın, M. (2017). Bilgi sosyolojisi. Açılım Kitap.

Balmores, N. R. (1988). The characteristics and theoretical orientations of the knowledge base of educational administrations in journal articles, 1965-1987: A content analysis study (Doctoral dissertation), University Microfilms International (UMI).

Balsiger, P. W. (2004). Supradisciplinary research practices: history, objectives and rationale. Futures, 36(4), 407-421.

Barbour, R. S. (2014). Quality of data analysis. U. Flick (Ed.). Handbook of qualitative data analysis içinde. Sage.

Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.

Çelik, H., Başer Baykal, N. & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8(1), 379-406.

Çelik, M. (2020). Türkiye ve Amerika’da eğitim yönetimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin incelenmesi (Doktora tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Dagget, B. (2014). Addressing current and future challenges in education. 22nd Annual Model Schools Conference.

Dennison, B. (2017). Transdisciplinary literacy: Seven principles that help define transdisciplinary research.

Dewey, J. (1916). Democracy and education. Macmillan.

Dewulf, A., François, G., Pahl-Wostl, C. & Taillieu, T. (2007). A framing approach to cross-disciplinary research collaboration: Experiences from a large-scale research project on adaptive water management. *Ecology and Society* 12(2).

Erdoğan, T. (2016). Kavram ve kavramsallaştırmada üç iddia: Eşanlılığın imkânsızlığı, çevrilemezlik ve kavramsal dakiklik. İçinde K. Bilgin Tiryaki ve L. Sunar (Ed.), *Kavram geliştirme: Sosyal bilimlerde yeni imkanlar*, 49-106. Nobel Yayın.

Erol, İ. (2020). Yasama Erkin’in Türk eğitim sistemi yönetimi ve politikalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Evans, L. (2022). Is educational leadership (still) worth studying? An epistemic worthiness-informed analysis. *Educational Management Administration & Leadership*, 50(2), 325-348.

Evely, A. C., Fazey, I., Lambin, X., Lambert, E., Allen, S. & Pinard, M. (2010). Defining and evaluating the impact of cross-disciplinary conservation research. *Environmental Conservation* 37(4), 442–450.

Fidan, N. & Erden, M. (1994). Eğitim giriş. Meteksan Anonim Şirketi.

Gunter, H. (2006). Knowledge production in the field of educational leadership: A place for intellectual histories. *Journal of Educational Administration, & History*, 38(2), 201- 215.

Gümüş, S., Bellibaş, M. S., Gumus, E., & Hallinger, P. (2019). Science mapping research on educational leadership, and management in Turkey: A bibliometric review of international publications. *School Leadership, & Management*, 40(1), 23-44.

Gün, C. (2021). Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili 2000-2020 yılları arasında eğitim yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Aydın Adnan

Menderes Üniversitesi, Aydın.

Hansson. S. O. (2008). Philosophy and other disciplines. *Metaphilosophy*, 39 (4/5), 472-483.

Karadağ, E. & Koza Ciftci, S. (2022). Deepening the effects of the academic inbreeding: Its impact on individual and institutional research productivity. *Research in Higher Education*.

Karakütük, K. & Özdoğan-Özbal, E. (2019). Eğitim yönetiminde kavram kullanımı ve tüketilen kavramlar (Sözlü sunum). 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Ankara, Türkiye.

Kazancı Tınmaz, A. (2019). Eğitim yönetiminde kuram, araştırma ve uygulama bütünlüğünün incelenmesi (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kısa, N. (2016). Eğitim yönetimi alanındaki kuram-uygulama boşluğunun nedenleri ve çözüm önerileri (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kızıltepe, Z. (2021). İçerik Analizi. F. N. Seggie, & Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları içinde*. Anı.

Mannheim, K. (2018). *Bilgi sosyolojisi* (M. Yalçınkaya, Çev.) Pinhan.

McGregor, S. L. T. (t. y.). *The nature of transdisciplinary research and practice*.

Mertkan, S., Arsan, N., Inal Cavlan, G., & Onurkan Aliusta, G. (2016). Diversity, and equality in academic publishing: The case of educational leadership. *Compare: A Journal of Comparative, & International Education*, 47(1), 46-61.

Mertkan, S., Onurkan Aliusta, G., & Bayraklı, H. (2022). Pressured to publish: Stories of inexperienced researchers. *Journal of Organizational Change Management*.

Mialaret, G. (1999). Eğitim bilimlerinin epistemolojik ve metodolojik temelleri (S. Özsoy, Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1), 1301-3718.

Oyman Bozkurt, N., & Bozkurt, E. (2018). Interpretation of educational administration in the context of Dilthey's hermeneutic approach. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(3), 529-552.

Ödemiş Keleş, N. (2020). Türkiye'de eğitim yönetimi anabilim dalında tamamlanan doktora tezlerindeki bilgi üretiminin, tezlerin incelenmesi ve katılımcı görüşleri üzerinden değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Parker, J. (2002). A new disciplinary: Communities of knowledge, learning and practice. *Teaching in Higher Education*, 7(4), 373-386.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & B. Ş. Demir, Çev. Ed.). Pegem.

Pears, D. (2003). *Bilgi nedir?* (A. Güçlü, Çev.). Bilim ve Sanat.

Pilav, S. (2008). Terim sorunu ve eğitim öğretimde terimlerin yeri ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 267-276.

Polat, G. (2010). Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Rawlins, M. C. (2019). The ivory tower of academia and how mental health is often neglected. *Future science OA*, 5(4), 392-393.

Resmi Gazete (2020). Akademik teşvik ödeneği yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik.

Rudolf Kötter, R. & Balsiger, P. W. (1999). Interdisciplinarity and transdisciplinarity: A constant challenge to the sciences. *Issues In Integrative Studies*, 17, 87-120.

Seggie, F. N. & Bayyurt, Y. (2015). *Nitel araştırma: Yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları*. Anı.

Şişman, M. (1998). Eğitim yönetiminde kuram ve araştırmada alternatif paradigma ve yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(16), 395-422.

Strauss, A. L. (2003). *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge University Press.

Takmak, H. (2019). Eğitim yönetiminin özgünleşme ve özerkleşme sorunsalı. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 113-126.

Taşkın, Ö., Omca Çobanoğlu, E., Apaydın, Z., Çobanoğlu, İ. H., Yılmaz, B. & Şahin, B. (2008). Lisans öğrencilerinin kuram (teori) kavramını algılayışları. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 25(2), 35-51.

Von Wehrden, H., Guimarães, M. H., Bina, O., Varanda, M., Lang, D. J., John, B., Gralla, F., Alexander, D., Raines, D., White, A. & Lawrence, R. J. (2019). Interdisciplinary and transdisciplinary research: finding the common ground of multi-faceted concepts. *Sustainability*

Science, 14, 875–888.

Yener, S. (2018). Sosyal bilimlerde kuramın rolü. Social Sciences Research Journal, 7(3), 102-113.